ב"ה | ט"ז - כ"ו כסליו תשפ"ה | סנהדרין ב' - י' | שנה ארבע עשרה

מחודדים

ת"ר ושננתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפיך (קידושין ל.)

גליון 379-80

אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה
העומדים בין בים ובין ביבשה המקום ירחם
עליהם ויושיעם ויוציאם מצרה לרוחה ומאפילה לאורה
ומשעבוד לגאולה השתא בעגלה ובזמן קריב

סיכומי דף היומי
מערכת: 073-249-0403
sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ
הגה"ח ר' **פינחס רוזנבוים** זצ"ל
נלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז

גליון זה הוקדש
לעילוי נשמת האשה החשובה מרת לאה טויבא איבנבוים ע"ה
בת הרה"ח רבי בנימין ביינש רוזנבוים זצ"ל
נלב"ע ח"י כסליו תשע"א

דבר המערכת

מאת הרב מנחם זיסמן שליט"א
עורך ומבקר ראשי בסיכומי הדף היומי 'מחודדים'
ומגיד שיעור במערכת קול הלשון

סיום תלתא בבי דמסכת נזיקין, ופתיחת מסכת סנהדרין

על השלמת בבא-בתרא, החלק השלישי ממסכת נזיקין, וסמיכתה לתחילת מסכת סנהדרין, כתב הרמב"ם בהקדמתו לפירוש המשניות וז"ל: 'וכשהודיע עניין הדינין - התחיל לדבר על הדיינין גוזרי הגזירות והדינין ההם, וסידר אחר בבא בתרא סנהדרין' עכ"ל.

וקשה לכ' הלא באופן הגיוני יש להקדים תחילה ביאור הדיינים והלכותיהם, ואח"כ להודיע את הדינים שצריכים המה לשפוט [וכמו שבשו"ע חושן משפט, נושא ההלכות הראשונות הם הלכות הדיינים, מסי' א' עד סי' כ"ו, ואחר כך מובאים כל דיני ממונות].

ונראה שיש בדבר תוכן מוסרי, שבא להורותינו, שהדיינים אין הם 'השופטים' בעצם, אלא 'אלקים ניצב בעדת ק'ל', והם שליחותיה קעבדי, ולכן מיד אחר מתן תורה נאמרה פרשת משפטים, שהמשפטים המשך הם להמשכת מעמד הר סיני. ולכן ראוי לדבר על הדינים בדוקא לפני תורת הדיינים עצמם. [וכן מצאנו בסדר הרמב"ם שספר 'משפטים' הוקדם בחיבורו 'משנה תורה' לספר 'שופטים', ונראה שהרמב"ם צעד בזה בעקבות סדר המשנה והגמרא].

ואם כן שייכות נכונה יש בדבר לתקופה זו, כשבסדר הדף היומי, משלימים את ה'דינים', בסמוך ונראה לימי ההודאה על המלחמה והניצחון של 'עוסקי תורתך' על ה'זדים' - חכמי יון הרשעה, יש חכמה בגוים, אך חכמים המה להרע. בתורת יון ה'שופטים' הם מעל ה'משפטים', כי מקור השפיטה הוא השכל האנושי אצלם, אך בתורת ישראל הק' משפטי הממון וחכמתם העמוקה מושרשים המה ביראת ה', ואמנם הרוצה שיחכים יעסוק בדיני ממונות, כפי שמסיימת בבא-בתרא, אך מאידך גיסא 'האי מאן דבעי למיהוי חסידא לקיים מילי דנזיקין', היינו מסכת נזיקין הגדולה על ג' בבותיה, אם לומד על מנת לשמור ולעשות - זוכה לשלמות החכמה והיראה, ולכן צריך להקדים תלתא בבי למסכת סנהדרין. ובזה גם בא לידי ביטוי הנצחון של תורת ישראל, על חכמת יון.

ואולי זהו הטעם להנהוג בימינו לפתוח עם צעירי הצאן בלימוד הגמרא דוקא פרק אלו מציאות המלמד חובת השבת אבדה ומצות פריקה וטעינה, להשריש בלבם כי החכמה צריכה להיות חכמה עם יראה, חכמה של הטבה.

ידועה המעלה הגדולה והמיוחדת למי שמסכם את לימודו בכללים קצרים וברורים שתועלת הדבר עצומה להיות בבחינת 'ערוך מה שקרית ושנית', שדברי תורה יהיו שנונים בפיו בדרך קצרה, מלבד שהדבר תורם מאד להבנת העניין הנלמד בסוגיא לאשורו, ויש לדמותו קצת לדברי המאירי בפתיחת חיבורו 'בית הבחירה', וז"ל: 'וכלל אומר לך, ומחסדך אל תבוז אליו, כל מי שלא יחוש לפסק הענין לא יעלה אמיתת הענין בידיו על נכון' עכל"ק.

לא לחינם נסמכה מצות מינוי שופטים בתורה לענין המזבח [בפרשת שופטים], ולשכת הגזית נבנתה בצד מזבח ה' בחצרות המקדש, כי מקור סמכותן וחכמתן ממעין בית ה' הוא יוצא. ועל כן דבר בעתו מה טוב הוא להתחיל במסכת סנהדרין בזמן הזה הסמוך לימי חנוכת המזבח.

יה"ר שבזכות לימוד ושמירת משפטי הממון ולימוד מסכת סנהדרין, יקויים בנו 'ואשיבה שופטיך כבראשונה', שהרי דרשו רבותינו בספרי והובא ברש"י הק' תחילת פרשת שופטים: 'למען תחיה וירשת. כדאי הוא מנוי הדיינין הכשרים, להחיות את ישראל ולהושיבן על אדמתן', בשיבת הסנהדרין ללשכת הגזית והשראת השכינה בבנין בית הבחירה, במהרה בימינו אמן.

מסכת סנהדרין

סנהדרין דף ב'. יום ה' פרשת וישב - י"ח כסלו תשפ"ה

דינים שנידון בבי"ד של ג' וכ"ג וע"א. עיר שראויה לסנהדרין. דיני ממונות.

דף ב' - ע"א

דינים שנידון בבית דין של ג',

משנה. דיני ממונות - בשלשה, בגמרא מפרש, כופר בפיקדון שהוא גזלן ששלח בו יד **או חוטף מחבירו** (ולזה ואינו משלם אינו בכלל שמלזה להוצאה ניתנה), חובל בחבירו, נזק בשור המועד או אדם המזיק, וחצי נזק בתם, תשלומי כפל בגניבה שנמצאה בידו, תשלומי ארבעה וחמשה בשור ושה שטבחם או מכרם.

האונס ומפתה נערה בתולה שמשלם קנס חמישים כסף - בשלשה.

מוציא שם רע שמשלם מאה כסף - **לרבי מאיר:** בשלשה. **לחכמים:** בעשרים ושלשה, שיש בו דיני נפשות אם אמת שזינתה תחתיו ויש עדים שהיא בסקילה.

מלקות - לתנא קמא בשלשה, **לרבי ישמעאל:** בעשרים ושלשה.

עיבור החודש - בשלשה. **עיבור השנה - לרבי מאיר:** בשלשה. **לרבן שמעון בן גמליאל:** מתחילים בשלשה, ונושאים ונותנים בחמישה, וגומרים בשבעה, ובדיעבד בשלשה.

סמיכת זקנים על פר העלם דבר של ציבור וכן עריפת עגלה - לרבי שמעון: בשלשה. **לרבי יהודה:** בחמשה.

חליצה ומיאון ביתומה קטנה שהשיאוה אמה ואחיה - בשלשה.

שומת נטע רבעי ומעשר שני שרוצה לפדות ואין דמיהם ידועים - בשלשה.

פדיון הקדשות - בשלשה. **ערכין המטלטלים - לתנא קמא:** בשלשה. **לרבי יהודה:** אחד מהם 'כהן', שכתוב 'כהן' בפרשה. **קרקע הקדש שבא לפדות, והפודה עצמו מהקדש** - בתשעה וכהן.

דינים שנידון בבית דין של כ"ג,

דיני נפשות, שור שרבע אשה - בעשרים ושלשה, שנאמר 'והרגת את האשה ואת הבהמה' כמיתת האשה שהיא בעשרים ושלשה.

בהמה שנרבעה לאיש - בעשרים ושלשה, שנאמר 'מות יומת ואת הבהמה תהרגו', **שור הנסקל** - בעשרים ושלשה, שנאמר 'השור יסקל וגם בעליו יומת' כמיתת בעלים אם היה מת על פי בית דין.

זאב, ארי, דוב, נמר, ברדלס, ונחש שהרגו ונידונים בסקילה כשור - **לתנא קמא:** בעשרים ושלשה. **לרבי אליעזר:** כל הקודם להורגם זכה. **לרבי עקיבא:** כולם בעשרים ושלשה חוץ מנחש.

דינים שנידון בבית דין של ע"א,

רוב שבט שעבדו עבודה זרה במזיד, נביא שקר, כהן גדול, יציאה למלחמת הרשות, להוסיף על ירושלים ועל העזרות, להושיב סנהדרי קטנה של כ"ג בכל עיר - בשבעים ואחד.

דין עיר הנידחת - בשבעים ואחד. אין עושים עיר הנידחת בכרך המבדיל בין ישראל לנכרים, ובשלש ערים הסמוכות זה לזה אלא באחת או בשתיים.

סנהדרין גדולה - לתנא קמא: שבעים ואחד שנאמר 'אספה לי שבעים איש מזקני ישראל' ומשה על גביהם. **לרבי יהודה:** שבעים.

סנהדרין קטנה בעשרים ושלשה - שנאמר 'ושפטו העדה והצילו העדה', 'עדה' היא של עשרה שנאמר 'עד מתי לעדה הרעה הזאת', והיו עשרה מרגלים מלבד יהושע

וכלב. עדה של עשרה מחייבת, ועדה של עשרה מזכה, ועדה של עשרה 'לא תהיה אחרי רבים לרעות', שאם היו רוב לזכות הולכים אחרי רבים שמזכים ודי אם יש אחד יותר שמזכה. ו'אחרי רבים להטות' לרבות להטות אחרי רבים לחובה, אם יש שני מחייבים יותר מצד הזכות, הרי כ"ב, ומאחר שאין בית דין שקול מוסיפים עליהם אחד.

דף ב' - ע"ב

מספר תושבים שיהיו בעיר שתהיה ראויה לסנהדרין: לתנא קמא: מאה ועשרים. **לרבי נחמיה:** מאתיים שלשים, עשר פעמים עשרים ושלשה, ויהא כל אחד שר על עשרה, ובפחות מזה לא מצינו שררה.

דיני גזילות וחבלות - בשלשה מומחים. שמקור שצריך שלשה דיינים הוא בדיני ממונות, שנאמר בהם אלהים ג' פעמים, וחבלה דומה לגזילה שחובל בממונו.

דין מי שהודה שחייב, או שהלווה - בשלשה הדיוטות. **לרבי אבהו ורבא:** מהתורה, וסוברים שהפסוק שכתוב בפרשת שומרים 'אשר יאמר כי הוא זה' - עירוב פרשיות כתוב כאן ונאמר גם בהלוואה, ולכן דין שלשה דיינים שנלמד כאן - נאמר גם על הלוואה, ותיקנו שאין צריך מומחים כדי שלא תנעל דלת בפני לווים, אבל אם טעו משלמים, ואין אומרים שלפי שירדו ברשות בית דין הם כמומחים משום אותה סיבה שאין צריך מומחים משום נעילת דלת ללווים, **לרב אחא בריה דרב איקא:** מהתורה בעד אחד שנאמר 'בצדק תשפוט עמיתך', והפסוק 'אשר יאמר כי הוא זה' נאמר בפיקדון ולא על הלוואה, ואין צריך שלשה בהלוואה, ורק מדרבנן צריך שלשה דיינים משום יושבי קרנות שאינם בקיאים בטיב הדינים, אבל אם טעו - משלמים ואין אומרים כיון שירדו ברשות הם כמומחים, שבכך יתרבו יושבי קרנות שלא איכפת להם ללמוד.

לשון המשנה. דיני ממונות בשלשה, גזילות וחבלות בשלשה, לרבי אבהו: הפירוש מה הם דיני ממונות - גזילות וחבלות. ולמעט הודאה והלוואה שאם היה כותב רק גזילות וחבלות הוי אמינא שאף הודאות בכלל, לכן כתב גזילות משום שעיקר דין שלשה דיינים נלמד מהם, **לרבא ורב אחא בריה דרב איקא:** דיני ממונות, הודאות והלוואות - בשלשה הדיוטות, גזילות וחבלות - בשלשה מומחים.

מהתורה צריך דרישה וחקירה בדיני נפשות ובממונות, שנאמר 'משפט אחד יהיה לכם', ותיקנו חכמים שאין צריך דרישה וחקירה בדיני ממונות שלא תנעל דלת בפני לווים.

שניים שדנו דיני ממונות 'להלכה', לרבא: הלכה כרבי אבהו שלדברי הכל אין דיניהם דין. **לרב אחא בריה דרב איקא:** הלכה כשמואל שדיניהם דין, אלא שנקראו בית דין חצוף כי עברו על תקנת חכמים.

סנהדרין דף ג'. יום ו' פרשת וישב - י"ט כסלו תשפ"ה

מקור בי"ד בג'. בי"ד נוטה או שקול. דיני ממונות לרבנן ורבי.

דף ג' - ע"א

הגם שבמשנה כתב גזילות וחבלות, כתב גם נזק וחצי נזק. לסובר חצי נזק קנס - משום שהתנא כתב דיני ממון וקנס. לסובר חצי נזק ממון - משום ששנה אחר כך תשלומי כפל שהם ממון ואינו כקרן, כתב התנא חצי נזק שהוא פחות מהקרן.

דף ג' - ע"ב

בית דין בשלשה, לרבי יאשיה: שנאמר 'ונקרב בעל הבית אל הא'להים', 'עד הא'להים יבא דבר שניהם', 'אשר ירשיעון א'להים', שלשה פעמים א'להים, ואף אם אין דורשים פסוק ראשון שצריכים אותו לגופו של עניין שצריך מומחים, היה לו לכתוב 'אל השופט'. **לרב יונתן:** אין דורשים תחילות, ומה שאמר 'אל האלהים' הוא לעצם העניין שצריך מומחים ולא הדיוט, ולומדים מפסוק 'עד האלהים יבא דבר שניהם' הרי כאן אחד, ומהפסוק אשר ירשיעון אלהים הרי שניים, ומאחר שאין בית דין שקול מוסיפים עליהם עוד אחד.

בית דין נוטה או שקול, א. לרבי אליעזר בן רבי יוסי הגלילי (ור' יונתן): מהפסוק 'לנטות אחרי רבים להטות' דורשים שלא יהא בית דין שקול, כדי שיתאפשר לנטות אחר הרוב. **ב. לרבי יהודה:** בסנהדרין גדולה - לומדים מהפסוקים שהם שבעים אף שהוא בית דין שקול ולא נוטה. בשאר בית דין - צריך בית דין נוטה, כמו שאמר שסמיכת זקנים ועריפת עגלה בחמשה, ודרש 'וסמכו' שנים, 'זקני' שנים, ומאחר שאין בית דין שקול מוסיפים עוד אחד. **ג. לרבי יאשיה:** אין צריך בית דין נוטה גם בשאר בית דין בדיני ממונות, אבל מודה שאם הרוב מחייב או מזכה בדיני נפשות הולכים אחרי הרוב מהפסוק 'לנטות', ומקור הדין שהולכים אחרי הרוב לשיטתו גם בדיני ממונות, הוא מקל וחומר מדיני נפשות החמורים שהולכים בהם אחרי הרוב.

דיני ממונות, לרבנן: בשלשה, שיש אם למסורת. **לרבי:** בחמשה, שנאמר 'אשר ירשיעון א'להים' והקרי - 'ירשיעון' ויש אם למקרא, הרי שניים, ועל כרחך גם 'א'להים' שנאמר למעלה הוא שניים, ומאחר שאין בית דין שקול מוסיפים עוד אחד.

סנהדרין דף ד'. יום שב"ק פרשת וישב - כ' כסלו תשפ"ה

יש אם למקרא או למסורות

דף ד' - ע"א

נחלקו רבי וחכמים יש אם למקרא או למסורת. למסקנא, **לרבי:** יש אם למקרא, **לחכמים:** יש אם למסורות, (ובע"ב יש הו"א שגם לחכמים יש אם למקרא ו'ירשיעון' לשון רבים נאמר על 'א'להים').

ביולדת נקיבה נאמר 'וטמאה שבעים' לרבי יהודה בן רועץ, הקרי 'שבועיים', ולהוי אמינא רצו לומר שלא נחלקו בזה, ולמסקנא, לסובר 'יש אם למסורת' דורשים (כמו שאמר רבי יהודה בן רועץ בתחילה) **כשם שטהרת ביולדת נקיבה כפליים** (ס"ו יום) **מיולדת זכר** (ל"ג יום) **כך תטמא יולדת נקיבה כפלים** (שבועיים) **מזכר** (שבוע).

דמים שניתן על המזבח הפנימי, אפילו מתנה אחת מהם מעכבת שנאמר 'ועשה.. כאשר עשה' שכפל בהזאות, ללמד שאם חיסר אחת לא עשה כלום.

דמי עולה שלמים ואשם, הניתנים הדם על מזבח החיצון, בשתי מתנות שהם ארבע שנתנם במתנה אחת - כיפר, שנאמר 'ודם זבחיך ישפך', שפיכה אחת.

דף ד' - ע"ב

דמי חטאת הניתנים בד' מתנות על ד' קרנות, לבית שמאי: שתי מתנות מעכבות, שנאמר בחטאות שבמזבח החיצון 'קרנת' 'קרנת' 'קרנות', והקרי - 'קרנות', הרי שש: ארבע למצוה ושתים לעכב. **לבית הלל:** במתנה אחת כיפר, שיש אם למסורת, הרי ארבע: שלש למצוה ואחת לעכב, שכפרה בלי שום מתנה לא מצאנו. **לברייתא:** לומדים סברת בית הלל ממה שכתוב שלש פעמים 'וכפר' בחטאות החיצוניות, למעט שלש מתנות שאין מעכב אלא אחת. ובלי זה היו מסתפקים איך ללמוד מהדין, האם לדמותו לחטאות הפנימיות ששמם חטאת ונאמר בהם 'קרנות', שגם מתנה אחת מעכבת, או שלומדים מדמים שלמעלה מחוט הסיקרא (חטאת) לדמים שלמטה (עולה שלמים ואשם) שבמתנה אחת כיפר.

דפנות סוכה, לת"ק: צריך שני דפנות שלימות ושלישית אפילו טפח בגובה י', שיש אם למסורות וכתוב 'בסכת' 'בסכת' 'בסכות', הרי ד', אחד לגוף העניין ושלשה דפנות. ואומרת הלכה למשה מסיני שהשלישית טפח. **לרבי שמעון:** יש אם למקרא, 'בסוכות' 'בסוכות' 'בסוכות', הרי ששה, ואחת לעצם העניין, ונשאר ד' ואומרת הלכה למשה מסיני שרביעית טפח.

רביעית דם שיצאה משני מתים, לרבי עקיבא: מטמא באוהל, שנאמר 'על כל נפשת מת לא יבא' ויש אם למקרא ודורשים 'נפשות', והיינו שיעור אחד משני מתים. **לרבנן:** אינה מטמא באוהל, יש אם למסורת.

ד' פרשיות של תפילין מהתורה, לרבי ישמעאל: ממה שנאמר 'לטטפת' בפרשת שמע, 'ולטוטפת' בפרשת והיה כי יביאך 'לטוטפות' בפרשת והיה אם שמוע, ויש אם למסורת הרי ד'. **לרבי עקיבא:** טט בכתפי שתים, פת באפריקי שתים.

סומא באחת מעיניו, ליוחנן בן דהבאי: פטור מן הראיה, שנאמר 'יראה' ודורשים המקרא והמסורת 'יראה יראה' כשם שהקב"ה בא לראותך בשתי עיניו כך כשאתה בא לראותו בשתי עיניך. [**לרבנן:** חייב, (שסוברים שבמקום שאין שינוי מקרא ממסורת לכולי עלמא יש אם למקרא ולא למסורת, כדברי הגמרא).

'לא תבשל גדי בחלב אמו', לא דורשים חלב, לסובר יש אם למקרא משום שהקרי חלב. לסובר יש אם למסורת, שנאמר 'לא תבשל' דרך בישול אסרה תורה, בחלב שצלול כמים ששייך בו בישול, אבל חלב אינו בישול אלא טיגון. (ולרבנן החולקים על יוחנן בן דהבאי, משום שלא שינה קרא ממסורת דורשים מקרא)

סנהדרין דף ה'. יום א' פרשת מקץ - כ"א כסלו תשפ"ה

דיני דיין,

דף ה' - ע"א

דיין מומחה לרבים שלמד מרבותיו ומוסיף מעצמו, יכול לדון יחידי, אף שלא לקח רשות מריש גלותא, (שנאמר 'בצדק תשפוט', וסובר שאין עירוב פרשיות להצריך שלשה).

טעה בדין: אם קיבל רשות מריש גלותא - אינו משלם, כיון שירד ברשות. לא קיבל רשות - אם קיבלו עליהם לגמרי מה שיפסוק אינו משלם. ואם אמרו לו שהיתה דעתם שידון להם דיני תורה - משלם מביתו אך לא הדר דינא.

לקח רשות מהריש גלותא בבל, מועיל לדון בבבל ובארץ ישראל, שנאמר **'לא יסור שבט מיהודה'** - אלו ראשי גלויות שבבבל הרודים את ישראל בשבט ויש להם כח ורשות לכך ממלכי פרס, **'ומחוקק מבין רגליו'** - אלו בני בניו של הלל המלמדים תורה ברבים, 'שבט' שררה יותר ממחוקק, שהוא שררה מועטת.

לקח רשות מנשיא ארץ ישראל, מועיל הרשות לארץ ישראל ולעיירות שעומדות על הגבול, ורבה בר חנה נטל רשות מרבי כשירד לבבל, הוא לדון בעיירות הסמוכות לארץ ישראל, אבל לדון בבבל אינו מועיל רשות מנשיא ארץ ישראל.

רבה נטל רשות מאביו רב הונא, ורב הונא מרב, ורב מרבי חייא, ורבי חייא מרבי, ולכן אמר לבית ריש גלותא שאינו כפוף להם, והגם שאינו מועיל לדין, בדברים בעלמא אמר להם כן.

רבה בר רב הונא היה בן אחיו של רבי חייא, ורב היה בן אחיו אייבו ובן אחותו אימא, וקראו רבי חייא בן אחותו לומר שהוא אף בן אחותו, או על שם חכמתו שנאמר 'אמור לחכמה אחותי את'.

רבי הסמיך את רב ורבה בר חנה להורות באיסור והיתר, ולדון ולהיפטר מלשלם.

דף ה' - ע"ב

רבי נתן רשות לרבה בר חנה לראות מומי בכורות ולהתירם בשחיטה אם יש בהם מום קבוע, ולרב לא התיר, והגם שרב גדול בחכמה, והיה י"ח חודש אצל רועה לידע איזה מום קבוע ואיזה מום עובר, **א.** כדי שינהגו כבוד ברבה חלק לו חשיבות זו, כי את רב יכבדו בלי זה, **ב.** לפי שהיה בקי מאד יתכן שיתיר מום קבוע יראה מום קבוע שאין מכירים בו אחרים, ויאמרו שהתיר רב מום עובר.

גזרו שתלמיד לא יורה באיסור והיתר רק אם נוטל רשות מרבו, משום מעשה שהיה רבי ראה במקום אחד שגיבלו עיסותיהם בטומאה, באומרם שתלמיד אמר להם 'שמי בצעים' (מי אגם) אינם מכשירים לקבל טומאה', והוא אמר 'מי ביצים', וטעו עוד שסברו כשם שמי ביצים פסולים למי חטאת כך אינם מכשירים, ובאמת דווקא מי חטאת צריכים להיות מים חיים. ולכן גזרו שצריך ליטול רשות להורות, שאז מדייק שלא יטעו השומעים.

מותר לשרות בפסח מעט חיטים במים ולכתוש מייד במכתשת.

תלמיד אסור להורות הלכה במקום רבו רק אם רחוק ממנו שלש פרסאות כשיעור מחנה ישראל במדבר, (ומשום גדולת משה באו גם מרחוק). אבל להפריש מאיסור - יכול גם במקום רבו, כרבי חייא שהוכיח כהן שראהו בבית הקברות, והלה אמר לו שאביו חיללו מהכהונה, [לירושלמי, המעשה היה אצל רבי, שבא לעכו שמקצתה ארץ ישראל ומקצתה ארץ העמים וראה כהן בקצה העיר שמחוץ לגבול ארץ ישראל שגזרו עליה טומאה כבית הקברות].

קו הסיכומים לשמיעת סיכום יומי על הדף היומי בגמרא והלכה 079-9379634

דיין שקיבל רשות למקצת או על תנאי כגון שנה או שנתיים ולא יותר, יכול לדון בתוך הזמן ובמה שקיבל רשות.

אחד או שנים שדנו: לשמואל, דיניהם דין אלא שנקראים 'בית דין חצוף', אבל אם ישבו לדין - בשלשה צריכים לגמור בשלשה, ולכן אם אמר אחד 'איני יודע' שהוא כמו שאינו - מוסיפים עוד אחד.

סנהדרין דף ו'. יום ב' פרשת מקץ - כ"ב כסלו תשפ"ה

פשרה, ודרשות בפסוקים,

דף ו' - ע"א

שניים שדנו, לרבי אבהו: לדברי הכל יכולים בעלי דינים לחזור בהם, שאין דיניהם דין. **לשמואל:** לרבן שמעון בן גמליאל - יכולים לחזור בהם, לחכמים - אינם יכולים לחזור. **'הלכה'** כחכמים.

דיין יחיד שטעה, אם קיבלו עליהם - לכו"ע מה שעשה עשוי ואינו משלם. אמרו שהיה דעתם שידון להם דין תורה - אם טעה בדבר המפורש במשנה, מחזיר הדין ואינו משלם מביתו כיון שהוא דבר מפורש. ואם טעה בדין כגון תנאים או אמוראים שנחלקו ולא נפסק כאחד מהם והילוך הדין כאחד מהם ועשה כשני - מה שעשה עשוי, שמי שקיבל המעות אינו משיב כי אומר שפסק לו הדין, ומשלם מביתו למי שהוציא ממנו.

פשרה - לרבי מאיר: בשלשה, היקש לדין שהוא בשלשה, שנאמר 'משפט (דין) וצדקה (פשרה)'. **לחכמים ורבן שמעון בן גמליאל:** באחד, אלא שצריך שני עדים על הפשרה. והטעם: **לרבי אבהו,** לפי שאין מקישים לדין, **לשמואל,** כי סובר שדין מועיל באחד או בשניים.

פשרה, לרב אשי אינו צריך קניין, שכח בית דין יפה שלא יחזור אף בלי קנין, ואם קנו מידו אינו צריך בית דין. **'להלכה'** צריך קנין.

דף ו' - ע"ב

'פשרה' = ביצוע

לת"ק: מותר לבצוע עד שלא נגמר הדין, אבל אינו מצווה, ואחר שאמרו 'איש פלוני - אתה חייב' 'איש פלוני - אתה זכאי' אסור לבצוע.

לרבי אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי: משבאו לדין - אסור לבצוע, והבוצע - הרי זה חוטא, אלא יקוב הדין את ההר, וכן היה אומר משה, שנאמר 'כי המשפט לאלקים הוא', אבל אהרן היה אוהב שלום ורודף שלום ולפני שבאו לפניו לדין רדף אחריהם והמטיל שלום ביניהם שנאמר 'תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון'.

לרבי יהושע בן קרחה: מצוה לבצוע, והיינו לפתוח ולומר להם אם דין ירצו או פשרה ירצו, שנאמר 'אמת ומשפט שלום - שפטו בשעריכם' איזה משפט שיש בו שלום - זה ביצוע.

לרבי שמעון בן מנסיא: עד שאינו יודע להיכן הדין נוטה - רשאי לבצוע, אבל משיודע להיכן הדין נוטה, גם אם לא נגמר הדין - אסור לבצוע.

'בוצע ברך נאץ ה'

לר"א בן רבי יוסי הגלילי: המברך והמשבח את בוצע הדין - הרי זה מנאץ.

לרבי אליעזר: הגוזל סאה חיטים וטחן ואפה והפריש ממנה חלה (כיצד מברך ?), אין זה מברך אלא מנאץ, 'בוצע' - לשון גזילה.

לרבי מאיר: שהמברך ומשבח את יהודה שאמר 'מה בצע כי נהרוג את אחינו' - הרי זה מנאץ, שאחרי שהיו דבריו נשמעים, היה לו לומר נחזירנו לאבינו.

לרבי תנחום בר חנילאי: נאמר פסוק זה על אהרן שבצע ועשה פשרה בינו לבין עצמו והורה היתר לעצמו לעשות את העגל, שנאמר 'וירא אהרן, ויבן מזבח לפניו', שהבין ממה שראה חור שזבוח לפניו על שלא עשה להם העגל, שיהרגו אותו ויתקיים 'אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא' ולא תהא להם תקנה לעולם. מוטב שיעשו את העגל וישוב בתשובה.

'ויהי דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו'

לרבי יהושע בן קרחה: איזהו משפט שיש בו צדקה זה ביצוע.

לר"א בן רבי יוסי הגלילי: כשראה דוד שנתחייב עני ממון - שילם לו מתוך ביתו, והוא משפט לתובע שהחזיר לו ממונו וצדקה לעני.

לרבי: ממה שנאמר 'לכל עמו' ולא 'לעניים', היינו שאף אם לא שילם מביתו, הוא משפט לנתבע שהחזיר לו ממונו וצדקה לתובע שהוציא גזילה מתחת ידו.

'פוטר מים ראשית מדון ולפני התגלע הריב נטוש'

לרבי שמעון בן מנסיא: אם באת לפטור ולהשליך המריבה המשולה כמים (כרב הונא לקמן) ולשים שלום ביניהם, פטור אותה בראשית המדון עד שלא נתגלע הריב, אך משנתגלה לך היכן הדין נוטה - אינך יכול לנטוש.

לחולקים עליו: פוטר מעליו את התורה שנמשלה למים, יהא ראשית מדונו וגילוי דינו.

לרב הונא: שריב דומה לפתיחת צינור הנמשך מהנהר כשהנהר גדל, ואם אינו סותמו מיד - הולך ומרחיב ושוב אינו יכול לסותמו, **לאביי קשישא:** אמר שדומה לדפי גשר שבתחילה כשדורסים עליהם מנענעים ובסוף מתחזקים ונקבעים במקומם, וכן כשמרבה בקטטה - מתחזקת.

'לא תגורו מפני איש': 'תגורו' לשון כינוס, כמו שנאמר 'ויין לא תשתה ולא תאגר', 'אגרה בקציר מאכלה' 'אוגר בקיץ בן משכיל'. **לרב יהושע (יהודה) בן לקיש:** כשבאים שנים לדין, אחד רך ואחד קשה, וירא פן יתחייב הקשה וירדוף הדיין כדי להפך את הדין - רשאי לומר להם אין אני נזקק לכם. משיודע היכן הדין נוטה - אינו רשאי לומר להם אינני נזקק לכם, **לר' יהושע בן קרחה:** תלמיד היושב לפני רבו וראה דין שבא לפני רבו ורואה זכות לעני וחובה לעשיר - שלא ישתוק ויכניס דבריו מפני כבוד רבו.

העדים צריכים לדעת שמעידים בה', ומטריחים אותו להחזיר ממון לבעליו, ועומדים לפניו, ושהוא עתיד להיפרע מהם, שנאמר 'ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני ה'.

הדיינים צריכים לדעת שדנים את ה', ויושבים לפניו, והוא עתיד להיפרע מהם, שנאמר 'אלקים נצב בעדת קל', ונאמר 'ויאמר אל השופטים, ראו מה אתם עושים, כי לא לאדם תשפטו, כי לה'. ואם יאמר הדיין מה לי בצער הזה שיטעה ויקבל עונש, ולכן מסיים הפסוק 'ועמכם בדבר משפט' אין לדיין רק מה שעיניו רואות ולפי מה שעם לבבכם תדונו ולא תיענשו.

סנהדרין דף ז'. יום ג' פרשת מקץ - כ"ג כסלו תשפ"ה

משל בפסוק,

דף ז' - ע"א

משלים שנרמזו בפסוקים שאמר שמואל לרב יהודה

אשרי השומע חרפתו ושותק ומרגיל בכך, שהלכו בשתיקתו מאה רעות שהיו באות עליו על ידי תגר, שנאמר 'פוטר מים ראשית מדון' שהפותח בקטטה הוא תחילת מאה דיני(ם), 'מדון' נוטריקון מאה דיני(ם) ובגימטריא מאה.

העובר עבירה פעמיים ושלש ולא באה עליו פורענות, לא יתמה שעל ב' ג' גניבות, לא נהרג וסופו ללקות, שנאמר 'כה אמר ה' על שלשה פשעי ישראל ועל ארבעה לא אשיבנו'.

שבעה בורות כרויים לרגלי איש שלום וניצול, ובור אחד לעושה רשעה ונופל בו, שנאמר 'כי שבע יפול צדיק וקם, ורשעים יכשלו ברעה'.

מי שבית דין לקחו ממנו טלית לשלם לאחר - יזמר וילך, שדנוהו דין אמת לא הפסיד, שגזילה הוציאו מידו, שנאמר 'וגם כל העם הזה - על מקומו יבא בשלום', בין הזכאי בין החייב.

כשהאשה מנמנמת הסל שבראשה ובו מלאכת ידיה נשפל, שבעצלותה אין מלאכתה ניכרת, שנאמר 'בעצלתים ימך המקרה'.

האדם שבטחתי בו - הרים אגרופו ועמד לנגדי, שנאמר 'גם איש שלומי אשר בטחתי בו' וגו'.

כשהיתה אהבה בינינו היה אפשר לשכב גם על רוחב סייף, ועכשיו גם מיטה של שמונים אמה לא דיה לנו, בתחילה היתה השראת השכינה בעשרה טפחים גובה באורך אמה וחצי של ארון וכפורת, ובבית המקדש היה גובה שלשים אמה באורך ששים אמה, וכשחטאו - נאמר 'כה אמר ה' וגו' אי זה בית אשר תבנו לי' וגו'.

אמר רבי שמואל בר נחמני בשם רבי יונתן

הדין דין אמת לאמיתו - משרה שכינה בישראל, שנאמר 'אלקים נצב בעדת קל' וגו'. **ומי שאינו דן דין אמת לאמיתו** - גורם לשכינה שתסתלק מישראל שנאמר 'משוד עניים מאנקת אביונים עתה אקום יאמר ה' וגו'.

דיין הנוטל מזה ונותן לזה שלא כדין, הקדוש ברוך הוא נוטל נפשו, שנאמר 'אל תגזול דל וגו', כי ה' יריב ריבם וקבע את קובעיהם נפש.

יראה דיין עצמו כחרב מונחת לו בין ירכותיו וגיהנום פתוחה מתחתיו, שנאמר **'הנה מטתו שלשלמה'** - בית המקדש, **'ששים גבורים סביב לה וגו' כולם אחוזי חרב מלומדי מלחמה'** - של תורה, **'איש חרבו על יריכו מפחד בלילות'** - מפחד של גיהנום הדומה ללילה.

דף ז' - ע"ב

אם ברור לך הדין כבוקר - תאמר, ואם לא - אל תאמר, שנאמר 'דינו לבקר משפט', וכן ממה שנאמר 'אמור **לחכמה** אחותי את' - שיהא לך ברור כאחותך שאסורה לך.

עשרה שיושבים בדין - עונש הטייה תלוי בצוואר כולם, ואפילו תלמיד ששתק כשראה רבו שטעה. ולכן נטל רב הונא עשרה מבי רב לדון עמו וכן רב אשי כינס את כל טבחי מחסיא כשבאה טריפה לפניו, כדי שאם יטעו - יתחלק העונש בין כולם ויקל מעליהם.

מלך במשפט יעמיד ארץ - אם הדיין כמלך שבקי בדינים ומלא חכמה, יעמיד ארץ. **ואיש תרומות יהרסנה** - אם דומה לכהן המחזר בבית הגרנות להשלים מחסורו, שעליו לשאול בית דין, יהרסנה.

המעמיד דיין שאינו הגון: על הדיין נאמר הפסוק 'הוי אמר לעץ הקיצה עורי לאבן דומם הוא יורה הנה הוא תפוש זהב וכסף וכל רוח אין בקרבו' ונאמר אח"כ 'הס מפניו כל הארץ' שיכלה את כל הארץ בעוון זה, ויפרע מהמעמיד שהוא כנוטע אשירה בישראל, שנאמר 'שופטים ושוטרים תתן לך' וסמוך לו 'לא תטע לך אשרה כל עץ' במקום שיש תלמיד חכם - כאילו נטעו אצל המזבח שמכפרים ומגינים כמזבח שנאמר 'אצל מזבח ה' אלקיך'.

'לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב' - דיין שמעמידים בכסף וזהב.

רב ראה קבוצת אנשים הולכת אחריו אמר, 'אם יעלה לשמים שיאו וגו' כגללו לנצח יאבד', שלא תזוח דעתו. **מר זוטרא** כשנשאו אותו על הכתף בשבתא דריגלא אמר 'כי לא לעולם חסן ואם נזר לדור ודור'.

'לא תעלה במעלת' וסמוך לו **'ואלה המשפטים', לבר קפרא:** צריך להיות מתונים בדין ולא במרוצה, **לרבי אלעזר:** שהדיין (יגיע בראשונה לבית דין) ולא יפסע על ראשי עם קודש כשציבור יושב לארץ ועובר ביניהם.

(ואלה המשפטים) 'אשר תשים' ולא נאמר 'אשר תלמדם' - אלו כלי הדיינים, מקל למכות, מרדות ורצועה למלקות, שופר לנידוי, וסנדל לחליצה, ונאמר 'ואצוה את שופטיכם בעת ההיא', 'צו' לשון זירוז על המקל והרצועה שיטילו אימה על הציבור לשם שמים.

אסור לבית דין לשמוע דברי בעל דין לפני שיבוא הבעל דין השני, שכך יכול לומר דברי שקר ולב הדיין יטה לזכותו ולא יהפוך בזכות השני, וכן איסור לבעל דין שיעשה כן. **לרבי חנינא:** שנאמר 'שמוע בין אחיכם ושפטתם' - שישמעו דבריהם כששניהם יחד, וגם לומדים 'שמע בין אחיכם' שבעל דין ישמיע דבריו בין שניהם, **לרב כהנא:**

שנאמר 'לא תשא שמע שוא' - שבית דין לא יקבלו דברי שקר, וגם לומדים לא תשיא אזהרה לבעל דין.

'ושפטתם צדק' - צדק הדין ואחר כך חתכהו, **'בין איש ובין אחיו'** - אפילו בין בית לעלייה, לא יתן לזה בית ולזה עלייה אלא ישווה החלוקה בדמים, **'ובין גרו'** - לשון מגורים תשמישי דירה, שלא יאמר יטול זה תנור וזה כירה אלא יעלה אותם בדמים ויחלוק בשווה.

'לא תכירו פנים במשפט' - לרבי יהודה: הפירוש לא תכירהו אם הוא אוהבך. **לרבי אלעזר:** לא תנכרהו אם הוא שונאך.

המארח של רב הזכיר לרב שעשה לו טובה כשבא לדין, ולא רצה רב לדונו לפי שהזכירה לו טובה, לפיכך, רב כהנא רצה לדונו, אך כשראה אותו רגוע, כי הוא סמוך ובטוח על רב ואמר לו רב כהנא שאם לא יציית לו - יעשה שמתא.

סנהדרין דף ח'. יום ד' פרשת מקץ - כ"ד כסלו תשפ"ה

דיני דיין, ומוציא שם רע,

דף ח' - ע"א

'כקטן כגדול תשמעון' - שיהא חביב עליך דין פרוטה כדין מאה, ואף להקדים אם הדין פרוטה הקדים לבוא לדין.

'כי המשפט לאלקים הוא' - שאם דן שלא כדין, הרי כמו שדן את הקב"ה שמוציא ממון ממנו ומטריח להחזיר ממון לבעלים.

'והדבר אשר יקשה מכם תקריבון אלי' - לרבי חנינא או רבי יאשיה: נענש משה רבינו שנטל שררה לעצמו, שלא נאמרה לו פרשת נחלות עד שבא מעשה לפניו ולא ידע להשיב. **לרב נחמן בר יצחק:** אמר 'ושמעתיו' ולא 'ואשמיעכם' שישמע דבריהם, ואם למד - ישיב, ואם לא - ילך ללמוד, ופרשת נחלות היתה ראויה להיכתב על ידו אלא שזכו בנות צלפחד ונכתבה על ידן, שמגלגלים זכות על ידי זכאי. וראויה פרשת מקושש שתיכתב על ידו ונתחייב מקושש ונכתבה על ידו, שמגלגלים חובה על ידי חייב.

'ואצוה אתכם בעת ההיא' - אזהרה לציבור שתהא אימת דיין עליהם, **'ואצוה את שופטיכם בעת ההיא'** - אזהרה לדיין שיסבול את הציבור עד 'כאשר ישא האומן את היונק'.

משה אומר ליהושע 'כי אתה תבוא את העם' אתה והזקנים שבדור עמך ולא תשתרר עליהם, **והקב"ה אומר ליהושע** 'כי אתה תביא' בעצמך, טול מקל והכה על קדקדם!!! דבר אחד לדור ואין שני דברין לדור.

זימון לדין: צריך שהשליח בית הדין לומר לבעל דין שהוא שליח שלשת הדיינים, ואם אמר בשם אחד - לא אמר כלום, ואם לא הגיע - לא משמתים. אבל ביום הקבוע לדין - אין צריך להודיע בשם שלשתם.

ברכת זימון: בשלשה.

דיני קנסות: בשלשה מומחים, ועשרה הדיוטות פסולים לדין.

דף ח' - ע"ב

מוציא שם רע = בעדים - נידון בעשרים ושלשה.

בא לדון להפסידה כתובה על פיו [שנאמן כי 'אין אדם טורח בסעודה ומפסידה']

לעולא - לרבי מאיר: נידון בשלשה, שאין חוששים פן ישמעו עדים ויבואו להעיד. **לחכמים:** בעשרים ושלשה, שחוששים פן יבואו עדים ויהא בו דיני נפשות.

לרבה: לכולי עלמא נידון בשלשה.

לאביי ורב פפא: (ולעוד אופנים בדף ט'), לכולי עלמא נידון בעשרים ושלשה, שחוששים פן יבואו עדים.

סבר הבעל שיש לו עדים ונתכנסו עשרים ושלשה ולא מצא עדים, ובא לידון דיני ממונות להפסידה כתובתה

לעולא: מחלוקות רבי מאיר ורבנן, כנ"ל.

לרבה - לרבי מאיר: נידון בשלשה שהוא דיני ממונות, **לחכמים:** נידון בעשרים ושלשה כי חוששים לכבוד ראשונים.

לאביי ורב פפא: לכולי עלמא נידון בעשרים ושלשה שחוששים לכבוד ראשונים.

הביא הבעל עדים שזינתה, והביא האב עדים והזימום, ותובע האב מאה סלעים מהבעל, לשיטת כולם נידון בשלשה, שלא שייך בו דיני נפשות.

לאביי, אם העידו שהתרו בה מיתה סתם ולא הזכירו לה סקילה, רבי מאיר: סובר כרבי יהודה שצריך להודיע למותרה באיזה מיתה יהרג, וכיון שלא הודיעו לה נידון בשלשה, **חכמים:** סוברים כתנא קמא שצריך רק להודיע שהוא חייב מיתת בית דין, ונידון בעשרים ושלשה.

לרב פפא, אם היא אשה חבירה ולכן לא התרו בה, לרבי מאיר: אע"פ שהיא חבירה - אינה נהרגת ונידון בשלשה, **לחכמים:** הלכה כרבי יוסי בר יהודה שחבר אינו צריך התראה, שלא ניתנה התראה אלא להבחין בין שוגג למזיד ונידון בעשרים ושלשה.

סנהדרין דף ט'. יום ה' פרשת מקץ - כ"ה כסלו א' דחנוכה תשפ"ה

דף ט' - ע"א

התרו בה למלקות ולא למיתה שאינה נהרגת אלא לוקה. **לרב אשי:** נוקטים שלוקים על לאו שניתן לאזהרת מיתת בית דין. **לרבי מאיר:** הלכה כתנא קמא שמלקות נידון בשלשה, **לחכמים:** הלכה כרבי ישמעאל שנידון בעשרים ושלשה.

דרש רבי עקיבא 'על פי שנים עדים או שלשה עדים' - הוסיפה תורה 'או שלשה' להחמיר לעונש לעד השלישי כשני העדים הראשונים, וקל וחומר שישלם השם שכר למשתתף לעושה מצוה כעושה מצוה. ומה שנים נמצא אחד מהם קרוב או פסול - העדות בטילה גם בשלשה כן, וגם מאה, שנאמר 'עדים'.

לרבינא, לרבי מאיר: הלכה כרבי יוסי, שבדיני ממונות אם נמצא אחד מהשלשה קרוב או פסול תתקיים העדות בשאר, ובדיני נפשות, הגם שלא התרו השלישי, אם נמצא קרוב או פסול - העדות בטילה, ונידון בשלשה. **לחכמים:** הלכה כרבי, שבדיני נפשות ובדיני ממונות אם התרה הקרוב או פסול העדות בטילה, ואם שתק תתקיים העדות בשאר, ונידון בעשרים ושלשה.

דף ט' - ע"ב

לאיבעית אימא, התרו בה אחרים ולא העדים, לרבי מאיר: הלכה כרבי יוסי שאינו נהרג עד שיהיו פי שני העדים מתרים בו שנאמר 'על פי שנים עדים', ויש רק דיני ממונות בשלשה, **לחכמים:** נהרג בהתראת אחרים ובעשרים ושלשה.

לאיבעית אימא, הוכחשו העדים בבדיקות ולא בחקירות. רבי מאיר: סובר כבן זכאי שהכחשת הבדיקות הוא הכחשה ואינה נהרגת ויש כאן רק דיני ממונות בשלשה, **חכמים:** סוברים שאינה הכחשה (דלא רמו סהדי אדעתייהו לבדוק כל כך) **ויש כאן דיני** נפשות בעשרים ושלשה.

הביא הבעל עדים שזינתה והביא האב עדים והזימו את עדי הבעל, עדי הבעל נהרגים ואינם משלמים ממון שקם ליה בדרבה מיניה. **חזר והביא הבעל עדים והזימו את עדי האב,** עדי האב נהרגים ומשלמים, שהמיתה משום עדים, והממון משום בעל, ואין בו דין קם ליה בדרבה מיניה.

האומר שפלוני רבעו לאונסו, הוא ואחר מצטרפים להורגו. **אמר שרבעו לרצונו, לרב יוסף:** רשע הוא ופסול לעדות. **לרבא:** אינו נאמן לפסול עצמו לעדות כי 'אדם קרוב הוא אצל עצמו' ואין אדם משים עצמו רשע, ומחלקים דיבורו להאמינו על חבירו.

סנהדרין דף י'. יום ו' פרשת מקץ - כ"ו כסלו ב' דחנוכה תשפ"ה

מכות, קידוש החודש, עיבור השנה,

דף י' - ע"א

האומר פלוני בא על אשתי, הוא ואחר מצטרפים להורגו אבל לא להורגה כי 'אדם קרוב הוא אצל אשתו', ומחלקים דיבורו.

עדים שהעידו בא פלוני על נערה המאורסה, נהרגים ואינם משלמים טובת הנאת הכתובה, שהרי לא הזכירו שם האשה. **אם אמרו בת פלוני והוזמו** - נהרגים ומשלמים ממון לאבי הנערה, שהרי הממון לאב ונפשות לבועל ולנערה.

עדים שהעידו פלוני רבע השור והוזמו, נהרגים ואינם משלמים דמי ממון השור, שלא יודעים איזהו. **אם אמרו 'שור פלוני והוזמו'** - נהרגים ומשלמים, שהרי הממון לבעל השור, ונפשות לפלוני הרובע.

האומר פלוני רבע שורי, הרובע והשור נהרגים, שאין אדם קרוב אצל ממונו [אם אמר שורו נרבע ולא אמר מי הרובע או לא היה עד אחר עמו, אסור לגבוה ומותר להדיוט].

עדים שהעידו באיש פלוני שהוא בן גרושה (או חלוצה) והוזמו, אינם נעשים כבני גרושה (או חלוצה) תחתיו רק לוקים, שנאמר 'והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע והיה אם בן הכות הרשע'. צדקת צדיק למה הוזכרה כאן, אלא עדים שהרשיעו צדיק והזימו והצדיקו עדים אחרונים את הצדיק הראשון והרשיעו את הרשע - העדים, ועל זה אמר 'והיה אם בן הכות הרשע' שלוקים. אבל מפסוק 'לא תענה' אינם לוקים, שהוא לאו שאין בו מעשה.

מכות, לתנא קמא: בשלשה, שנאמר 'ושפטום', והם שנים, ומאחר שאין בית דין שקול מוסיפים אחד, **לרבי ישמעאל:** בעשרים ושלשה, **הטעם - לאביי:** שנאמר בחייבי מיתות 'אשר הוא רשע למות', ונאמר במלקות 'והיה אם בן הכות הרשע', מה להלן בעשרים ושלשה אף כאן בעשרים ושלשה. **לרבא:** מלקות כמיתה, כיון שעבר על אזהרת בוראו ראוי למות, ומה שצריך אומדנא כמה יכול לקבל ולחיות, משום שנאמר 'ונקלה אחיך לעיניך' שצריך להיות אחיך חי לאחר שלקה.

אמדוהו לקבל עשרים, מלקין אותו י"ח, לפי שצריכות להיות מכות הראויות להשתלש, שתי ידות מאחוריו ושליש מלפניו.

דף י' - ע"ב

קידוש החודש [בשלשה].

לאביי: למשנה - שצריך לקדש ולומר מקודש החודש כל חודש.

לרבא: המשנה כרבי אלעזר ברבי צדוק, שרק בחודש חסר שעבר וקבעו ראש חדש ביום השלושים - מקדשים אותו, ובחודש מלא - לא מקדשים, שכבר קדשוהו שמים.

לרב נחמן: המשנה כשיטת פלימו, שבחודש מלא שעבר - מקדשים, אבל כשבא בזמנו ביום השלושים - לא מקדשים, וכיון שבא בזמנו אינו צריך חיזוק.

לרב אשי, המשנה כרבי אלעזר, שבזמנו ושלא בזמנו - לא מקדשים, שנאמר 'וקדשתם את שנת החמשים שנה', שרק שנים אתה מקדש ולא חדשים.

כשרוצים לעבר החודש, לסתמא בגמרא - לא צריכים שלשה, שתלוי בחשבון, לרב אשי בפירוש משנתנו צריך שלשה.

כשמעברים החודש לא צריך לומר - 'מעובר החודש'.

עיבור השנה: לרבן שמעון בן גמליאל, מתחילים בשלשה. אחד אומר לשבת ולעיין אם צריך לעבר ושניים אומרים שלא לשבת - בטל דעת יחיד. אחד אומר שלא לשבת ושניים אומרים לשבת - מוסיפים שניים ונושאים ונותנים בדבר. שניים אומרים צריכה ושלשה אומרים אינה צריכה - בטלו דעת השנים. שניים אומרים אין צריך ושלשה אומרים צריכה - מוסיפים עוד שנים ומעברים. וטעם שצריך שלשה וחמשה ושבעה, או כנגד פסוקי ברכת כהנים, או כנגד שלשה שומרי הסף, חמשה מרואי פני המלך, שבעה רואי פני המלך, ועיבור השנה מטכסיסי מלכות שמים הוא ליישב סדר השנים על מכונן.

© כל הזכויות שמורות

רח' עמוס 5 י-ם ' Email - sikumhadaf12@gmail.com ' בכל ענייני הגיליון 052-7111-235